Orędownik Urzędowy
powiatu Chodzieskiego.

Wychodzi w srodę i sobotę. Przedpłata miesięczna wynosi 2500 mk. bez odnoszenia do domu. Cena ogłoszeń: jednołamowy wiersz petytowy lub jego miejsce na stronicy sześciołamowej 300 mk. Reklamy: jednołamowy wiersz petytowy lub jego miejsce na stronicy trzyłamowej 600 mk.

Redaktor odpowiedzialny: Starostwo Chodzież Drukiem i nakładem drukarni: F. Spektorek, — Telefon nr. 81. —

Nr. 22. Chodzież, sobota 14 kwietnia 1923. 70 rocznik.

Część urzędowa.

Obywatele Rolnicy.

Obok różnych klęsk ekonomicznych, spowodowanych długotrwałą wojną najgroźniejszą może klęską dla rolnictwa są choroby zaraźliwe zwierzęce. które zapuściły głęboKie korzenie na ziemiach polskich, powodując nieobliczalne wprost straty w inwentarzu żywym. Obecnie po zlikwidowaniu zarazy księgosuszowej z poszczególnych chorób zaraźliwych zwierzęcych na pierwsze miejsce wybiła się jedna z najgroźniejszych zaraz zwierzęcych, uniemożliwiająca zupełnie rozwój hodowli bydła rogatego t. j. zaraza płucna. Statystyka notuje niezwykłe rozszerzenie się tej zarazy w Województwach Poznańskiem, Warszawskiem, Lubelskiem, Białostockiem, Kieleckiem, Łódzkiem, Nowogródzkiem i Poleskiem. W wymienionych powyżej Województwach zarejestrowano urzędowo z górą 500 punktów zarazy płucnej bydła rogatego. Sporadyczne wypadki tej zarazy zdarzały się także w Województwach: Krakowskiem, Tarnopolskiem i Lwowskiem. Ponieważ dalsze rozszerzenie się tej zarazy grozi zupełną zagładą krajowej budowli bydła, Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych musi przeprowadzić planową i systematyczną akcję mającą na celu stopniowe opanowanie zarazy płucnej.

Jednak akcja rządowa podjęta w tym kierunku nie wyda należytych rezultatów, jeżeli wy Obywatele Rolnicy należycie jej nie poprzecie. Ministerstwo Rolnictwa i D. P. wzywa Was przeto Obywatele Rolnicy, abyście zastosowali się ściśle do wszelkich zarządzeń wydawanych przez urzędowe organa weterynaryjne na mocy obowiązujących ustaw weterynaryjnych.

Niejednokrotnie zarządzenia te będą bardzo przykre, Ministerstwo Rolnictwa i D. P. zwraca jednak uwagę, że tylko ściśle ich wykonywanie pozwoli nam rychło oczyścić kraj z zarazy.

Jednym skutecznym środkiem walki jest wybijanie sztuk chorych, podejrzanych o chorobę, a nawet podejrzanych o zarażenie się tą chorobą t. j. pozornie jeszcze zdrowych, lecz które zetknęły się z osobnikami chorymi. O ile przeto organa działające z ramienia Rządu zarządzą wybicie Waszego bydła, poddajcie się bez szemrania temu zarządzeniu tem więcej, że władze otrzymały polecenie, aby za zabite sztuki bydła wypłacały Wam jaknajrychlej stosowne odszkodowanie, względnie różnicę między ceną szacunkową, a kwotą otrzymaną ze sprzedaży części sztuki nadających się do użytku.

Głównym warunkiem powodzenia akcji Rządu, obok bezwzględnego posłuchu dla władz, jest najrychlejsze ujawnianie nowych ognisk zarazy. Ministerstwo Rolnictwa i D. P. prosi Was przeto, Rolnicy abyście o każdym wypadku zachorowania bydła wśród objawów wzbudzających podejrzenie zarazy płucnej donosili natychmiast właściwym władzom i aż do stwierdzenia istoty choroby trzymali sztuki chore, podejrzane, a nawet pozornie zdrowe, ale które się zetknęły z chorymi osobnikami w zupełnem odosobnieniu.

Najbardziej wpadającym w oko objawem zarazy płucnej, poza objawami dotyczącemi wszystkich chorób zaraźliwych jako to: utrata chęci do jadła, ogólne osłabienie, podniesiona ciepłota ciała — jest suchy połączony z bólem krotki kaszel, dający się najłatwiej obserwować rano przy dojeniu. W dalszym przebiegu choroby występuje utrudniony oddech tak, że chorę zwierzę, chcąc sobie ulżyć, rozkracza szeroko przednie nogi, cofając łokcie na zewnątrz, rozszerza nozdrza i z objawami bólu wciąga powietrze do płuc. Skóra staje się sucha, włos traci połysk i jest nastroszony. Wydajność mleka 2 mniejsza się zaraz od początku choroby, spadając nawet u bardzo mlecznych krów do pół kwaterki dziennie. Przed śmiercią występuje zupełny brak sił i ogólne wyczerpanie ustroju. W ostatniej chwili oddychanie staje się coraz trudniejsze, a kaszel do tego stopnia męczący, że zwierzęta starając się chwytać powietrze wyciągają szyję i wreszcie giną. Krowy cielne w tym czasie często ronią.

Kto zatai sztukę chorą, ten nietylko wyrządza krzywdę swemu sąsiadowi, swojej wsi i Państwu, ale przedewszystkiem sobie. O ile bowiem właściciel doniesie władzom o pojawieniu się choroby, to Rząd wypłaca odszkodowanie za bydło wybite, natomiast w razie niezgłoszenia zarazy i po ujawnieniu jej przez władze, bydło chore i podejrzane zostaje wybite bez wypłaty odszkodowania, a właściciela pociąga się nadto do odpowiedzialności karnej.

Panowie Wojewodowie wydali ze swej strony jaknajdalej idące i jaknajenergiczniejsze zarządzenia, mające na celu ochronę bydła od tej strasznej zarazy, lecz wszelkie zarządzenia władz nie odniosą pożądanego skutku, jeżeli Wy sami Rolnicy, nie zrozumiecie grozy położenia i władzom nie przyjdziecie z pomocą.

W szczególności powinien każdy właściciel bydła przestrzegać ściśle następujących wskazówek:

1. o zachorowaniu choćby tylko jednej sztuki na zarazę płucną lub o najlżejszych nawet objawach, wzniecających podejrzenie tej zarazy donieść — jak to już wyżej wspomniano — natychmiast właściwej władzy.
2. przestrzegać jaknajskurpulatniej zarządzeń organów urzędowych,
3. unikać o ile możności, stykania się bezpośredniego lub pośredniego z obcem bydłem a przedewszystkiem pasania bydła na wspólnych pastwiskach.
4. Przewietrzać dokładnie stajnie i trzymać je stale w jaknajwiększej czystości, a od czasu do czasu zmywać żłoby ługiem gorącym, podłogi zaś i ściany bielić świeżo ugaszonem wapnem,

5. unikać zbędnego nieraz uczęszczania z bydłem na targi i jarmaki,
6. nie wprowadzać nigdy sztuk zdrowych do obejścia w którem przebywały sztuki chore, przed przeprowadzeniem dezynfekcji, gdyż zarażą się i padną lub trzeba je będzie wybić.

Walka z zarazą płucną bydła rogatego, to jedno ogniwo w ogólnem dążeniu do utrwalenia podstaw ekonomicznych Rzeczypospolitej to też Ministerstwo Rolnictwa i D. P. ma nadzieję, że tak we własnym waszym interesie, jak i w interesie Państwa nie dopuścicie Obywatele Rolnicy do tego, aby zaraza płucna rozszerzyła się na większe przestrzenie kraju.

Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Powyższe podaję do wiadomości.
Chodzież, dnia 27. III. 1923 r.
Starosta Dr. Jerzykowski.

Wiosenna licencja stadników na powiat Chodzieski odbędzie się
w czwartek dnia 26-go kwietnia 1923 r. i to:
w Margoninie o godz. 8½ rano na targowisku
„ Szamocinie „ 9½ „ „ „
„ Zacharzynie „ 10¼ „ przed solectwem
„ Kaczorach „ 11¼ „ przed Post Polic Państw.
„ Smiłowie „ 12 przed solectwem
„ Chodzieży „ 1 po poł. na targowisku
„ Ujściu „ 3 „ „ „ „
Wyszyny dwór „ 4½ „ „ —
„ Budzyniu „ 6 „ „ na targowisku.

Stadniki, które zamierza się przedstawić Komisji Licencyjnej muszą mieć założone kółka w nosach.

P. P. burmistrzów, komisarzy obw. i sołtysów upraszam powyższe w zwykły sposób **natychmiast** ogłosić.

Chodzież, dnia 6-go kwietnia 1923 r.
Przewodniczący Wydziału Powiatowego.
Dr. Jerzykowski.

Wystawa Rolniczo-Przemysłowa.

Wielkopolska Izba Rolnicza podaje do wiadomości iż w dniach **od 23 VI. do 1. VII. br.** odbędzie się w Poznaniu wystawa Rolnicza-Przemysłowa.

Bliższe warunki wystawy będą jeszcze ogłoszone w osobnych komunikatach.

Na powiat chodzieski wybraną została komisja składająca się z pp. Szulczewskiego z Strzelec i Chłapowskiego z Bagdadu

Komisja ta przyjmuje zgłoszenia koni na wystawę, przeprowadza przegląd i wybór materjału i wyznaczyła w tym celu **termin spędu na piątek dnia 20 kwietnia rb. o godz. 10-tej przed poł. na targowisku w Chodzieży.**

Program.

I klacze do chowu od 3 lat zapisane do książki rodowej
- a) urodzone w Wielkopolsce
  1. lżejszego typu
  2. cięższego typu
- b) inne (nie urodzone w Wielkopolsce)
  1. lżejszego typu
  2. cięższego typu
- c) inne (nie urodzone w Wielkopolsce)
  1. lżejszego typu
  2. cięższego typu

II. klacze z źrebakami zapisane do księgi rodowej
- a) urodzone w Wielkopolsce
  1. grupy jednego typu i jednego hodowcy
  2. rodziny
- b) inne (nie urodzone w Wielkopolsce)
  1. grupy jednego typu i jednego hodowcy
  2. rodziny

III. ogiery z udowodnionem pochodzeniem
- a) jednoroczne
- b) dwuletnie
- c) trzyletnie
- d) czteroletnie i starsze

III. a konkurs ogierów co do akcji
IV. remonty od 3—7 lat
- a) lżejszego typu
- b) cięższego typu

V. konie robocze mniejszej własności
- a) w pojedyńkach obciążone 15 ctr.
- b) dwukonki obciążone 30 ctr.
- c) dwukonki obciążone 35 ctr. i większej własności

VI. Konie powozowe
VII. Konie wierzchowe pod jeźdzcem mniejszej własności do 200 mórg
VIII. pokaz koni wierzchowych pod damskiem i męskiem siodłem
- a) urodzonych w Wielkopolsce
- b) dla innych

IX. jazda wojskowa
X. korso.

Powyższe podadzą pp. Burmistrzowie, pp. Komisarze obwodowi i Sołtysi do wiadomości w gminach.

Chodzież, dnia 29-go marca 1923 r.
Przewodniczący Wydziału Powiatowego.
w. z Szulczewski.

Kuratorjum komunikuje, że po przepracowaniu elementarza (Sternfibel) należy wszędzie przejść bezpośrednio do książki Leder'a lub Koch'a usuwając wzgl. wykluczając Hirta książkę do czytania całkowicie.

Rozporządzeniem z dnia 28. 2. 23. l. dz. 2147/23 przeniosło Ministerstwo W. R. i O. P. p. inspektora Brossa z dniem 1. 4. 23. z Szamocina do Trzemeszne i poruczyło mi aż do dalszego zastępstwo tej części dawniejszego inspektoratu szamocinskiego, która leży w powiecie politycznym chodzieskim.

Zwracam niniejszem pp. nauczycielom (kom) oraz wszystkim Radom Szkolnym miejscowym szczególną uwagę na rozporządzenie Kuratorjum zawarte w nr. 2 poz. 14 ust. II. Dziennika Urzędowego Okr. Szkoln. Pozn. na rok 1923.

Wyrównanie poborów na kwiecień z powodu zniesienia drugiego posa drożyźnianego do odebrania.

Chodzież, dnia 9-go kwietnia 1923 r.
Hendrykowski, pow. insp. szkolny.

Obwieszczenie.

Niniejszem zakazuje się składania gruzi, śmieci i t. p. odpadków nad jeziorem Ratajskim na przestrzeni pomiędzy ulicą Długą a 1. mostem firmy Wielkopolskie Zakłady Obróbki Drzewa.

Dla południowej części miasta zezwala się na składania gruzu nad jeziorem miejskim obok trzeciego mostu od tartaku dawniej Hartmanna, dla północnej części miasta nad jeziorem miejskim po lewej stronie od ulicy Długiej.

Przedmioty wydające nieprzyjemny zapach niemogą być na wymienionych miejscach składane tylko na miejsce przy ul. Podgórnej.

Niezastosowanie do powyższego podlega surowej karze.

Chodzież, dnia 12. kwietnia 1923 r.
Urząd Policyjny,
Kowalski.

Wydzierżawienie łąk.

W czwartek, dnia 19 kwietnia o 10 godz. przed Południem odbędzie się na Podwórzu folwarku Milczek wydzierżawienie łąk za gotówką względnie zapłatą w sianie.

Dominjum Milczek.